

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز
معاونت آموزشی (مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی)
دانشکده پرستاری و مامایی
دفتر توسعه آموزش علوم پزشکی دانشکده پرستاری

نام درس: بهداشت شماره درس: ۱۵۱۵۰۱۴۹

تعداد و نوع واحد: ۲ واحد نظری

پیشنیاز: ندارد

رشته تحصیلی: اتاق عمل

مقطع تحصیلی دانشجویان: کارشناسی نیمسال تحصیلی: ۹۶-۹۷ مدت زمان ارائه درس: ۲ ساعت نظری

محل برگزاری: دانشکده پرستاری مامایی تبریز روز تشکیل کلاس: پنجشنبه ها ۸-۱۰ مکان تشکیل کلاس: کلاس ۸

نام مدرس: دکتر محمد حسن صاحبی حق،

هدف کلی درس: هدف از تدریس این درس انتقال دانش و اطلاعات لازم در زمینه بهداشت جامعه و مبانی آن به شما دانشجویان عزیز است شما در طی این درس با

خدمات بهداشتی آشنا شده و آگاهی های لازم را در زمینه مفاهیم بهداشت عمومی، بهداشت محیط و نظام های ارائه دهنده خدمات بهداشتی، کسب خواهید کرد.

اهداف میانی درس: با توجه به سرفصل های درسی در جدول زیر آمده است.

اهداف رفتاری درسی: متناسب با اهداف میانی در جدول ذیل آمده است.

شماره جلسه	نام مدرس	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی: شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	بارم بندی سوالات	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	تکالیف دانشجو	نحوه ارزشیابی
۱	دکتر صاحبی حق	۹۶/۱۱/۲۶	آشنایی با دانشجویان و معرفی درس؛ تاریخچه و مفاهیم بهداشت.	۱. علم بودن بهداشت را در دو سطر توضیح دهد؛ ۲. هنر بودن بهداشت را در دو سطر توضیح دهد؛ ۳. اهداف علم بهداشت را نام ببرد؛ ۴. امید زندگی را در یک سطر تعریف نموده و برای آن یک مثال بزند؛ ۵. منظور از کوششهای دسته جمعی در بهداشت را در دو سطر توضیح دهد.	دانش و درک	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)
۲	دکتر صاحبی حق	۹۶/۱۲/۳	ادامه تعریف بهداشت، پیشگیری، انواع و مراحل آن.	۱. تکنیکهای بهداشت را نام برده و هر کدام را در دو سطر توضیح دهد؛ ۲. معنی لغوی و مفهومی پیشگیری را در دو سطر توضیح دهد؛ ۳. سیر بیماری را در ۳ سطر توضیح دهد؛ ۴. سطوح پیشگیری را نام برده و هر کدام را در دو سطر تعریف نماید ۵. برای هر کدام از سطوح پیشگیری یک مثال بنویسد.	دانش و درک	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)
۳	دکتر صاحبی حق	۹۶/۱۲/۱۰	بهداشت از دیدگاه اسلام	۱. ارتباط بین دین و بهداشت را در ۳ سطر توضیح دهد، ۲. دستورات بهداشتی دین اسلام را بر اساس علم بهداشت روز نقد نماید.	دانش و درک و تجزیه و تحلیل	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)

شماره جلسه	نام مدرس	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی: شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	بارم بندی سوالات	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	تکالیف دانشجو	نحوه ارزشیابی
۴	دکتر صاحبی حق		مفاهیم سلامتی و عوامل موثر بر سلامتی و بهداشت	<p>۱. سلامتی را از دیدگاه سازمان بهداشت جهانی تعریف نماید؛</p> <p>۲. مزایا و معایب تعریف سازمان بهداشت جهانی را در مورد سلامتی در ۳ مورد بیان نماید؛</p> <p>۳. ابعاد سلامتی را نام برده و هر کدام را در ۲ سطر توضیح دهد؛</p> <p>۴. عوامل موثر بر سلامتی را نام برده و هر کدام را در دو سطر توضیح دهد.</p>	دانش و درک	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)
۵	دکتر صاحبی حق	۹۶/۱۲/۱۷	نظام ها و سازمان های ارائه خدمات بهداشتی در ایران و جهان	<p>۱. انواع سیستم های ارائه خدمات بهداشتی - درمانی جهان را نام برده و در ۵ سطر توضیح دهد،</p> <p>۲. سیستم ارائه خدمات بهداشتی - درمانی کشور جمهوری اسلامی ایران (سیستم شبکه) را در ۵ سطر توضیح دهد؛</p> <p>۳. واحدهای ارائه دهنده خدمت در سطح اول سیستم شبکه را نیم صفحه تشریح نماید؛</p> <p>۴. واحدهای ارائه دهنده خدمت در سطح دوم سیستم شبکه را نیم صفحه تشریح نماید؛</p> <p>۵. واحدهای ارائه دهنده خدمت در سطح سوم سیستم شبکه را نیم صفحه تشریح نماید.</p>	دانش و درک	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)

شماره جلسه	نام مدرس	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی : شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	بارم بندی سوالات	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	تکالیف دانشجو	نحوه ارزشیابی
۶	دکتر صاحبی حق	۹۶/۱۲/۲۴	مراقبت‌های بهداشتی اولیه PHC	۱. مراقبت‌های بهداشتی اولیه را در دو سطر تعریف نماید؛ ۲. اصول مراقبت‌های بهداشتی اولیه را تعریف نموده و برای هر کدام یک مثال بزند؛ ۳. دوازده رکن اساسی مراقبت‌های اولیه بهداشتی را نام برده و هر کدام را در ۳ سطر توضیح دهد.	دانش و درک	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت‌برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت‌فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)
۷	دکتر صاحبی حق	۹۷/۱/۱۶	آموزش بهداشت	۱. آموزش بهداشت را در ۲ سطر تعریف نماید؛ ۲. راههای اجراء بهداشت را نام برده و در ۵ سطر توضیح دهد؛ ۳. مراحل پیروی از یک نظریه جدید را در ۵ سطر توضیح دهد؛ ۴. اصول آموزش بهداشت را نام برده و هر کدام را در ۲ سطر توضیح دهد.	دانش و درک	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت‌برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت‌فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)
۸	دکتر صاحبی حق	۹۷/۱/۲۳	واکسیناسیون و ایمنی سازی	۱. برنامه واکسیناسیون رایج در کشور را به طور کامل بنویسد؛ ۲. عوارض واکسیناسیون و نحوه برخورد با آنها را در ۵ سطر توضیح دهد؛ ۳. برنامه تاخیری واکسیناسیون برای کودکان زیر ۶ سال و بالای ۶ سال را به طور کامل بیان نماید؛ ۴. برنامه ایمن سازی زنان باردار را در سه سطر توضیح دهد	دانش و درک و تجزیه و تحلیل	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت‌برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت‌فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)

شماره جلسه	نام مدرس	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطة اهداف آموزشی : شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطة	بارم بندی سوالات	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	تکالیف دانشجو	نحوه ارزشیابی
۹	دکتر صاحبی حق	۹۷/۱/۳۰	بهداشت مواد غذایی	۱. بهداشت و فساد مواد غذایی را تعریف نماید، ۲. عوامل موثر در فساد مواد غذایی را در ۳ سطر توضیح دهد، ۳. نحوه کنترل بهداشتی گوشت و مرغ و طیور را ۲۰ سطر توضیح دهد.	دانش و درک	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)
۱۰	دکتر صاحبی حق	۹۷/۲/۶	ادامه بهداشت مواد غذایی	۱. نحوه کنترل بهداشتی ماهی، کالباس، سوسیس، تخم مرغ، شیر، پنیر، کره، خامه، قارچ خوراکی، سبزیجات، میوه جات و مواد غذایی کنسرو شده را در ۲۰ سطر توضیح دهد، ۲. نکات بهداشتی لازم برای کارگران مواد غذایی را در ۳ سطر توضیح دهد، ۳. اصول بهداشتی یک سالن غذایی و آشپزخانه مربوط به آن را در ۷ سطر توضیح دهد،	دانش و درک	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)
۱۱	دکتر صاحبی حق	۹۷/۲/۲۰	بهداشت زباله و مواد زاید	۱. زباله را تعریف نموده و انواع آن را ۶ سطر توضیح دهد، ۲. حداقل ۵ مورد از روشهای دفع نهایی زباله را نام برده و هر کدام را در ۲ سطر توضیح دهد.	دانش و درک	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)
۱۲	دکتر صاحبی حق	۹۷/۲/۲۷	بهداشت حرفه ای	۱. بهداشت حرفه ای را در یک سطر تعریف نماید.	دانش و درک	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس،	آزمونهای تکوینی و تراکمی

شماره جلسه	نام مدرس	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی: شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	بارم بندی سوالات	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	تکالیف دانشجو	نحوه ارزشیابی
				۲. سه اثر متقابل انسان، ماشین و عوامل بیماریزا را نام برده و هر کدام را در ۳ سطر توضیح دهد. ۳. ارگونومی را در یک سطر تعریف نماید. ۴. ۳ مورد از اهداف بهداشت حرفه ای را بیان نماید.						شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	(مرحله ای و پایانی)
۱۳ و ۱۴	دکتر صاحبی حق	۹۷/۳/۳ و ۹۷/۳/۱۰	بهداشت محیط بیمارستانها، عفونت های بیمارستانی و روش کنترل آنها	۱. تقسیم بندی ۴ گانه مناطق مختلف بیمارستان بر اساس میزان آلودگی و نوع تمیز کردن آنها را در ۸ سطر توضیح دهد؛ ۲. حداقل ۸ مورد از شرایط بهداشتی بخش ها را بر اساس آیین نامه تاسیس بیمارستان ها بیان کند؛ ۳. حداقل ۴ مورد از شرایط بهداشتی اتاق های عمل را براساس آیین نامه تاسیس بیمارستان ها بیان کند؛ ۴. حداقل ۴ مورد از شرایط بهداشتی بخش های عفونی را براساس آیین نامه تاسیس بیمارستان ها بیان کند؛ ۵. نحوه نظافت کف، دیوارها، کمدها، تخت ها، سینکها، حمام ها و توالت ها را در ۲ صفحه به صورت مختصر توضیح دهد؛ ۶. نحوه پاک کردن خون و مواد آلوده و نیز نحوه ضد عفونی کردن	دانش و درک	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپروژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)

شماره جلسه	نام مدرس	تاریخ جلسه	اهداف میانی (رئوس مطالب)	اهداف ویژه (بر اساس سه حیطه اهداف آموزشی: شناختی، عاطفی، روان حرکتی)	طبقه هر حیطه	بارم بندی سوالات	روش یاددهی یادگیری	مواد و وسایل آموزشی	زمان جلسه (دقیقه)	تکالیف دانشجو	نحوه ارزشیابی
				محل های آلوده به خون را در ۵ سطر توضیح دهد؛ ۷. دستور العمل استفاده از صابون مایع را در ۳ سطر توضیح دهد؛ ۸. دستور العمل استفاده از تی ها را در ۳ سطر توضیح دهد؛ ۹. ۳ دسته از زباله های بیمارستانی را معرفی نموده و نحوه دفع آنها را توضیح دهد؛							
۱۵	دکتر صاحبی حق	۹۷/۳/۱۷	چرخه انتقال بیماریها و روش کنترل آنها	۱. چرخه انتقال بیماریها را در ۵ سطر توضیح دهد؛ ۲. روشهای مبارزه با بیماریهای واگیر را نام برده و هر کدام را در ۲ سطر توضیح دهد.	دانش و درک	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)
۱۶	دکتر صاحبی حق	جبرانی	مدیریت خدمات بهداشتی، مرور مطالب مهم، ارزشیابی کلاس	۱. ۸ مرحله برنامه ریزی خدمات بهداشتی را نام ببرد. ۲. شرط مهم برنامه ریزی را نام ببرد. ۳. تفاوت های مدیریت خدمات بهداشتی - درمانی با سایر مدیریتها را در ۷ سطر توضیح دهد.	دانش و درک	۱ نمره	سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث گروهی	ویدئوپرو و ژکتور و وایت برد،	۹۰	حضور به موقع در کلاس، شرکت فعال در کلاس و مشارکت در بحث	آزمونهای تکوینی و تراکمی (مرحله ای و پایانی)

- ۱- شرکت در تمرین های طول دوره ۳ نمره؛
- ۲- امتحان پایان ترم : ۱۶ نمره؛
- ۳- حضور فیزیکی فعال و بدون تاخیر و غیبت در طول ترم ۱ نمره.

منابع معرفی شده از سوی شورای عالی علوم پزشکی وزارت بهداشت:

۱. عالیپور، لیلی و همکاران. پرستاری بهداشت جامعه ۱. انتشارات دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، ۱۳۸۵.
 ۲. بهنودی - زهرا. بهداشت محیط (مبارزه با آلودگیها) . تهران : انتشارات بشری، ۱۳۸۰.
 ۳. پروس انت. گندزدایی و دفع پس مانده های بیمارستانی. ترجمه حسن انصاری و فرید عبادی آذر. تهران: انتشارات سماط، ۱۳۸۲.
 ۴. محمدی - رخشنده. پرستاری بهداشت جامعه. تهران : انتشارات نی، ۱۳۷۹.
5. Sullivan-J.R. , Kriger- G.R.. CIINICAL ENVIRONMENTAL HEALTH AND TOXIC EXPOSURES. (3rd edition), 2001.

سایر منابع :

کتابهای جدید:

۱. ایلدرآبادی، اسحاق. درسنامه پرستاری بهداشت جامعه ۱ و ۲ و ۳. انتشارات جامعه نگر، ۱۳۹۵.
۲. حسینی، وحیده. پرستاری سلامت جامعه. انتشارات جامعه نگر، ۱۳۹۵.
۳. حسینی، میمنت و معصومه اسدی و زهرا حسینی. پرستاری سلامت جامعه. تهران: انتشارات اندیشه رفیع، ۱۳۹۴.
۴. سهیل اشرفی، فرخ و مریم جدید میلانی و احمدعلی اسدی نوقایی. پرستاری بهداشت جامعه ۱ و ۲ و ۳. تهران: انتشارات اندیشه رفیع، ۱۳۹۳.
۵. صحبایی، فائزه و مریم امجدی. پرستاری سلامت جامعه / فرد و خانواده / محیط. تهران: انتشارات حیدری، ۱۳۹۵.

کتابهای قدیمی:

۶. آشفته تهرانی ، امیر. جامعه شناسی جمعیت. نمونه ایران. اصفهان: انتشارات جهاد دانشگاهی ، ۱۳۷۲.
۷. آقاملایی ، تیمور. اصول و کلیات خدمات بهداشتی. تهران : انتشارات اندیشه رفیع، ۱۳۸۴
۸. بهنودی ، زهرا. مبانی بهداشت جامعه ۱ و ۲ و ۳. تهران : نشر بشری، ۱۳۸۸.
۹. بی آزارشیرازی ، عبدالکریم . رساله نوین فقهی پزشکی ، بهداشت . تهران : دفتر نشر فرهنگ اسلامی ، ۱۳۷۲.
۱۰. بوالهروی، جعفر. بهداشت روان . تهران: نشر و تبلیغ بشری ، ۱۳۷۰.
۱۱. پارک ، جی ای و ک پارک . درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی . ۴ جلدی ، ترجمه حسین شجاعی تهرانی . گیلان : انتشارات دانشگاه علوم پزشکی ، ۱۳۷۷ .
۱۲. تاونسن - جان. کلیدهای طلایی آموزش. تهران : انتشارات جیحون، ۱۳۸۳.
۱۳. چاندران ، ل . راما و ت . دارمالینگام . آموزش بهداشت . ترجمه فروغ شفیعی و اذن اله گشب . تهران : انتشارات دانشگاه تهران ، ۱۳۷۱.
۱۴. حاتمی حسین و همکاران . کتاب جامع بهداشت عمومی. سه جلدی . تهران : انتشارات ارجمند، ۱۳۸۷.
۱۵. حسینی وحیده و نسرین جعفری و رجوشانی ، پرستاری بهداشت جامعه ۱ . تهران : نشر جامعه نگر ، ۱۳۸۷.
۱۶. دل پیشه ، اسماعیل و پروش حلم سرشت .بهداشت و تنظیم خانواده، نگاهی تازه بر مسایل جمعیت شناسی برنامه ها و روشهای کنترل جمعیت در ایران . تهران : انتشارات چهر ، ۱۳۷۸ .
۱۷. دل پیشه ، اسماعیل و پروش حلم سرشت . بهداشت مدارس . تهران : انتشارات چهر ، ۱۳۷۷ .

۱۸. دل پیشه ، اسماعیل و پریشو حلم سرشت . پرستاری بهداشت جامعه ۱ . تهران : انتشارات چهر ، ۱۳۷۶ .
۱۹. سازمان بهداشت جهانی . آموزش برای بهداشت ، دستورالعمل آموزش بهداشت در مراقبتهای بهداشتی اولیه. ترجمه سعیدپارسی نیا و سیمین حکمت . تهران : انتشارات چهر ، ۱۳۷۱ .
۲۰. سازمان بهداشت جهانی . آموزش جامعه گرا برای کارکنان بهداشت ، ترجمه محب آهکی و حسین شجاعی تهرانی . گیلان : انتشارات دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی - درمانی گیلان ، ۱۳۷۰ .
۲۱. سازمان بهداشت جهانی - یونیسف . حقایق برای زندگی . تهران : انتشارات تربیت ، ۱۳۷۰ .
۲۲. سازمان بهداشت جهانی و یونیسف و یونسکو و سازمان علمی فرهنگی کشورهای اسلامی . راهنمای معلم ، برنامه آموزش بهداشت مدارس ابتدایی با گرایش به جنبه های عملی آن . ترجمه لطف اله ضیائی . تهران : انتشارات وزرات بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی ۱۳۷۳ .
۲۳. سازمان بهداشت جهانی و یونیسف و یونسکو و سازمان علمی فرهنگی کشورهای اسلامی . کتاب منبع معلم ، برنامه آموزش بهداشت مدارس ابتدایی با گرایش به جنبه های عملی آن ، غذا و تغذیه . ترجمه سوسن سعدوندیان . تهران : انتشارات وزرات بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی ۱۳۷۲ .
۲۴. سازمان بهداشت جهانی و یونیسف و یونسکو و سازمان علمی فرهنگی کشورهای اسلامی . کتاب منبع معلم ، برنامه آموزش بهداشت مدارس ابتدایی با گرایش به جنبه های عملی آن ، بهداشت فردی . ترجمه فریده جبروتی . تهران : انتشارات وزرات بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی ۱۳۷۴ .
۲۵. سازمان بهداشت جهانی و یونیسف و یونسکو و سازمان علمی فرهنگی کشورهای اسلامی . کتاب منبع معلم ، برنامه آموزش بهداشت مدارس ابتدایی با گرایش به جنبه های عملی آن ، بهداشت جامعه . ترجمه ثریا نیکنام . تهران : انتشارات وزرات بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی ۱۳۷۴ .
۲۶. سازمان بهداشت جهانی و یونیسف و یونسکو و سازمان علمی فرهنگی کشورهای اسلامی . کتاب منبع معلم ، برنامه آموزش بهداشت مدارس ابتدایی با گرایش به جنبه های عملی آن ، اطلاعات بهداشتی . ترجمه گیتی افروز هدایتی . تهران : انتشارات وزرات بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی ۱۳۷۴ . سازمان بهداشت جهانی - یونیسف . حقایق برای زندگی . تهران : انتشارات تربیت ، ۱۳۷۰ .
۲۷. سازمان بهداشت جهانی . روشهای جلوگیری از حاملگی باربر و اسپرم کش و نقش آن در تنظیم خانواده . ترجمه معصومه فلاحیان و مهرتاش غلامحسین تهرانی . تهران : معاونت پژوهشی وزرات بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی (.)
۲۸. سازمان بهداشت جهانی . واکتومی و نقش آن در تنظیم خانواده . ترجمه معصومه فلاحیان و سیدکریم فاطمی . تهران : انتشارات معاونت پژوهشی وزرات بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی (.)
۲۹. شجاعی تهرانی ، حسین و فرید عبادی آذر. جمعیت و تنظیم خانواده و بهداشت باروری. تهران : موسسه انتشارات جهاد دانشگاهی ، ۱۳۷۷ .
۳۰. صادقی حسن آبادی ، علی . کلیات بهداشت عمومی . شیراز : دانشگاه شیراز ، ۱۳۷۵ .
۳۱. عبدلی یزدی، نوشین. پرستاری بهداشت جامعه ۱ . تهران: موسسه سبحان، ۱۳۸۳ .
۳۲. غفرانی پور ، فضل الله . بهداشت عمومی برای پرستاران ، پرستاری بهداشت جامعه ، پیشگیری و کنترل بیماریهای واگیردار. زیر نظر دکترحسن افتخاراردبیلی . تهران : انتشارات بشری ، ۱۳۶۹ .
۳۳. کونز ، کیت و سیلوپا تیلفورد و یون کلی روبینسون . آموزش بهداشت ، کارآیی و تاثیر آن . ترجمه فرشته فرزبان پور. تهران : انتشارات بشری ، ۱۳۷۱ .
۳۴. طب اجتماعی اطفال ۱، سمینار دانشگاه علوم پزشکی زاهدان ۱۳۶۹ . تهران : انتشارات معاونت بهداشتی وزارت بهداشت ، سال (.)
۳۵. کلانتری ، صمد. مبانی جمعیت شناسی. تهران: انتشارات مانی، ۱۳۷۴ .
۳۶. گری - جان آرمسترانگ ، میوز فولر گادفری . مبانی پزشکی پیشگیری . ترجمه علی صارمی و اکبر خمسه. تهران : جهاد دانشگاهی، ۱۳۶۶ .
۳۷. گوپا، محمد مهدی و همکاران. برنامه و راهنمای ایمن سازی: مصوب کمیته کشوری ایمن سازی. ویرایش ششم. تهران : انتشارات مرکز مدیریت بیماریهای وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی، ۱۳۸۳ .
۳۸. لوگان ، باربارا ؛ پرستاری بهداشت جامعه (خانواده محور)؛ ترجمه اعضای هیئت علمی و آموزشی دانشکده پرستاری و مامائی دانشگاه علوم پزشکی ایران ؛ تهران : انتشارات معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ایران ، ۱۳۷۲

۳۹. مجموعه مقالات کارگاه بررسی نقش و جایگاه پرستار بهداشت در شبکه های بهداشتی - درمانی کشور . زنجان : ۱۱ الی ۱۳ مرداد ۱۳۶۸ .
۴۰. مجموعه مقالات سازمانهای یونیسف و بهداشت جهانی . کودک سالم - آینده مطمئن . ترجمه محمدباقر فتاحی و حبیب آقا بخشی . تهران : انتشارات دفتر آموزش بهداشت ، ۱۳۶۴ .
۴۱. مجموعه مقالات بسیج سلامتی کودکان . تهران : انتشارات دفتر آموزش بهداشت ، ۱۳۶۷ .
۴۲. مجموعه مقالات کنفرانسهای علمی . تهران : معاونت پرورشی ، اداره کل تغذیه و هماهنگی بهداشت مدارس،(.) .
۴۳. محسنی ، منوچهر . جامعه شناسی پزشکی و بهداشت . چاپ سوم . تهران : انتشارات طهوری ۱۳۶۸ .
۴۴. مک موری ، آنی . پرستاری بهداشت جامعه ، مراقبتهای اولیه بهداشتی در محل . ترجمه آمنه انوشه و همکاران . تهران : انتشارات ارجمند ، ۱۳۷۵ .
۴۵. مولوی ، محمد علی و گیتی ثمر . بهداشت همگانی . جلد ۱ و ۲ . تهران : انتشارات مشکات ، ۱۳۷۲ .
۴۶. میرحسینی - غلامرضا . اصول خدمات بهداشتی . تهران : انتشارات ژرف ، ۱۳۷۳ .
۴۷. نیلفروشان - محمد علی و بهداشت برای حوزه های علمیه . تهران : انتشارات وزارت بهداشت ، ۱۳۶۳ .
۴۸. ورنر ، دیوید . بهداشت و درمان برای همه . ترجمه سعید پارسی نیا . تهران : نشر جوان ، ۱۳۷۲ .
۴۹. ویلیامز ، گلن . همه برای بهداشت (یا) بهداشت برای همه . ترجمه سعاد محفوظ پور و سیدرضا پرپین چی . تهران : انتشارات شهرآب ، ۱۳۷۳ .
۵۰. هاشمیان ، معصومه . آموزش بهداشت و ارتباطات . تهران : انتشارات اندیشه رفیع ، ۱۳۸۶ .
۵۱. هاوارد کینگ - تیلور . باروری و جمعیت . ترجمه زهرا پورانصاری و علی ناصری . تهران : انتشارات دانشگاه تهران ، ۱۳۶۸ .
۵۲. هیو هاوز و کریستین اسکاچمر . کودکان برای بهداشت . ترجمه منصور فاتحی . تهران : انتشارات موسسه آموزش کودک به کودک با همکاری یونیسف و وزرات آموزش و پرورش و وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی ، ۱۳۷۳ .

53. Lundy-K.S. , Janes, S. . COMMUNITY HEALTH NURSING: Caring for the public's health. (1st edition). Sudbury: Jones and Bartlet, 2001.
54. Nies M.A. , McEwen M. . COMMUNITY HEALTH NURSING: Promoting the health of populations. (1rd edition). Philadelphia: W.B.Saunders,2001.
55. Stanhope, Marcia & Janette Lancaster . PUBLIC HEALTH NURSING: Population – centered health care in the community . Washington : Mosby company , 2008.
56. Wright and Leahy . NURSES AND FAMILIES . Philadelphia: davis company , 1988.

وب سایتهای مفید:

<http://iec.behdasht.gov.ir/>

<http://www.unicef.org/>

<http://www.unicef.org/iran/fa/children.html>

<http://www.who.int/en/>

<http://ina.ir/>

<http://ino.ir/tabid/40/language/fa-IR/Default.aspx>